

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

16. juuni 2016*

Apellatsioonkaebus — Konkurents — Kartellid — EÜ artikkel 81 — Kaltsiumkarbiidi pulbri ja graanulite ning magneesiumi graanulite turud olulises osas Euroopa majanduspiirkonnas — Hindade kindlaksmääramine, turgude jagamine ja teabe vahetamine — Määrus (EÜ) nr 773/2004 — Artiklid 12 ja 14 — Õigus olla ära kuulatud — Kinnine ärakuulamine

Kohtuasjas C-154/14 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 2. aprillil 2014 esitatud apellatsioonkaebus,

SKW Stahl-Metallurgie GmbH, asukoht Unterneukirchen (Saksamaa),

SKW Stahl-Metallurgie Holding AG, asukoht Unterneukirchen,

esindajad: *Rechtsanwalt* A. Birnstiel ja *Rechtsanwalt* S. Janka,

apellandid,

teised menetlusosalised:

Euroopa Komisjon, esindajad: G. Meessen ja R. Sauer, keda abistas *Rechtsanwalt* A. Böhlke,

kostja esimeses kohtuastmes,

Gigaset AG, endine Arques Industries AG, asukoht München (Saksamaa),

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: neljanda koja president T. von Danwitz viienda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud D. Šváby (ettekandja), A. Rosas, E. Juhász ja C. Vajda,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik I. Illéssy,

arvestades kirjalikus menetluses ja 13. mai 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 3. septembri 2015. aasta kohtuistungil ära kuulatud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

- 1 SKW Stahl-Metallurgie GmbH (edaspidi „SKW“) ja SKW Stahl-Metallurgie Holding AG (edaspidi „SKW Holding“) paluvad oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 23. jaanuari 2014. aasta otsuse kohtuasjas SKW Stahl-Metallurgie Holding ja SKW Stahl-Metallurgie vs. komisjon (T-384/09, ei avaldata, EU:T:2014:27, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“), millega Üldkohus jättis rahuldamata nende hagi, millega esimese võimalusena paluti tühistada komisjoni 22. juuli 2009. aasta otsus K(2009) 5791 lõplik EÜ artiklis 81 ja EMP artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/39.396 – Teras- ja gaasitööstusele mõeldud kaltsiumkarbiidil ja magneesiumil põhinevad reaktiivid) (edaspidi „vaidlusalune otsus“) neid puudutavas osas, ning teise võimalusena paluti neile selle otsusega määratud trahvi vähendamist.

Õiguslik raamistik*Määrus (EÜ) nr 1/2003*

- 2 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõige 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, kui need tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:

- a) rikuvad EÜ artiklit 81 või 82; [...]
- b) ei järgi artikli 8 kohast otsust ajutiste meetmete kehtestamise kohta; või
- c) ei täida artikli 9 alusel tehtud otsusega siduvaks muudetud kohustust.

Ühegi rikkumises osalenud ettevõtja ja ettevõtjate ühenduse puhul ei tohi trahv ületada 10% selle eelmise majandusaasta kogukäibest.

Kui ettevõtjate ühenduse rikkumine on seotud selle liikmete tegevusega, ei ületa trahv 10% nende liikmete kogukäivete summast, kes tegutsevad turul, mida ettevõtjate ühenduse rikkumine mõjutab.“

Määrus (EÜ) nr 773/2004

- 3 Komisjoni 7. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 773/2004, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaste menetluste teostamist komisjonis (ELT 2004, L 123, lk 18; ELT eriväljaanne 08/03, lk 81), muudetud komisjoni 30. juuni 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 622/2008 (ELT 2008, L 171, lk 3; edaspidi „määrus nr 773/2004“), artikli 12 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui pooled on oma kirjalikes arvamustes seda taotlenud, annab komisjon pooltele, kellele ta vastuväited adresseerib, võimaluse väljendada oma arvamusi suulise ärakuulamise käigus“

- 4 Selle määruse artikli 14 lõigetes 6–8 on sätestatud:

„6. Suuline ärakuulamine ei ole avalik. Iga isiku võib ära kuulata eraldi või teiste ärakuulamisel osalema kutsutud isikute juuresolekul, võttes arvesse ettevõtjate õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi ja muid konfidentsiaalseid andmeid.“

7. Ära kuulamise eest vastutav ametnik võib lubada isikutele, kellele [vastuväiteteatis] on adresseeritud, kaebuse esitajatel, teistel ära kuulamisel osalema kutsutud isikutele, komisjoni talitustele ja liikmesriikide asutustele esitada ära kuulamise käigus küsimusi.

8. Iga ära kuulatava isiku selgitused protokollitakse. Vastava taotluse korral on ära kuulamise protokoll ära kuulamisel osalenud isikutele kättesaadav. Arvesse võetakse isikute õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi ja muid konfidentsiaalseid andmeid.“

Üldkohtu kodukord

5 Apellantide esitatud tühistamishagile kehtinud Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõikes 2 on sätestatud:

„Menetluse käigus ei või esitada uusi väiteid, kui need ei tugine faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus.

Kui menetluse käigus esitab üks pool eelmises lõigus nimetatud uue väite, võib president ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal ja pärast kohtujuristi ära kuulamist määrata teisele poolele tähtaja sellele väitele vastamiseks ka pärast menetlustähtaegade möödumist.

Otsus väite vastuvõetavuse kohta tehakse lõplikus kohtuotsuses.“

Vaidluse taust

- 6 Vaidluse asjassepuutuv taust on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 2–4, 24–33, 43 ja 63 ning selle võib kokku võtta järgmiselt.
- 7 Vaidlusaluse otsuse vastuvõtmiseni viinud menetlus algatati trahvide eest kaitse saamise taotluse alusel, mille Akzo Nobel NV esitas 20. novembril 2006 komisjoni teatise alusel, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT erivaljaanne 08/02, lk 155).
- 8 Pärast 16. jaanuari 2007. aasta kontrolli ning menetlusega seotud äriühingutele alates 11. juulist 2007 esitatud teabenõudeid saatis komisjon 24. juunil 2008 neile äriühingutele vastuväited. Komisjon heitis vastuväidetes eelkõige SKW-le ette, et ta osales 22. aprillist 2004 kuni 16. jaanuarini 2007 EÜ artikliga 81 vastuolus olevas hinnakokkuleppes terase- ja gaasitööstusele mõeldud kaltsiumkarbiidi ja magneesiumi turul Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP), välja arvatud Iirimaa, Hispaanias, Portugalis ja Ühendkuningriigis. Lisaks, kuna Evonik Degussa GmbH-le (edaspidi „Degussa“) ja SKW Holdingule oli järjestikku kuulunud otseselt või kaudselt 100% osalus SKW kapitalis, siis märkis komisjon samuti, et ta kavatses SKW tegevuse eest vastutavaks lugeda ka esiteks Degussat 22. aprillist 2004 kuni 30. augustini 2004 (kui SKW müüdi SKW Holdingule), ja teiseks SKW Holdingut 30. augustist 2004 kuni 16. jaanuarini 2007.
- 9 6. oktoobri 2008. aasta kirjalikes märkustes, mis olid komisjonile saadetud vastusena vastuväidetele, palusid apellandid, et nad saaks ära kuulamise käigus esitada oma argumendid, mis puudutavad eelkõige seda, et SKW Holding ei avaldanud tegelikult otsustavat mõju SKW-le rikkumise perioodil, võttes arvesse seda, et Degussa otustav mõju SKW-le jätkus ka pärast seda, kui SKW Holding oli SKW omandanud.
- 10 31. oktoobri 2008. aasta e-kirjas palusid apellandid ära kuulamise eest vastutavalt ametnikult luba esitada kinnisel ära kuulamisel argumendid selle mõju kohta, mida Degussa väidetavalt avaldas SKW-le. Oma taotluse põhjenduseks väitsid nad, et SKW majanduslik jätkusuutlikkus sõltus Degussast, kuna see tarnis talle peaaegu kogu kauplemistevgevuse ulatuses kaltsiumkarbiidi, ja et need kaks äriühingut

pidasid parasjagu läbirääkimisi uue tarnelepingu üle. Nad lisasid, et nende argumentide esitamine Degussa juuresolekul ohustaks tõsiselt selle äriühingu ja SKW ärisuhteid ja võiks viia Degussa poolt surve avaldamiseni.

- 11 Apellandid saatsid komisjonile 5. novembril 2008 uue e-kirja, milles pakkusid välja „praktilise lahenduse“, et Degussal võimaldataks tutvuda nende kinnisel ära kuulamisel esitatud seisukohtadega pärast 2008. aasta lõppu või pärast tarnelepingu sõlmimist nende kahe ettevõtja vahel. Apellandid esitasid 6. novembril 2008 täpsustused, et põhjendada oma taotlust esitada osa oma argumentidest kinnisel ära kuulamisel, ning nende argumentide ulatuse kohta, ning kordasid oma alternatiivse lahenduse ettepanekut.
- 12 Ära kuulamise eest vastutav ametnik jättis 6. novembri 2008. aasta kirjas nende taotluse rahuldamata. Esmalt märkis ta, et see taotlus ei põhinenud ranges mõttes õiguspärasel huvil kaitsta ärisaladusi ja muud konfidentsiaalset teavet. Seejärel märkis ta, et ta hindab taotlust lähtuvalt nende õigusest olla ära kuulatud. Sellega seoses märkis ta, et apellantide kõnealused argumendid puudutavad Degussa tegevust, ja selleks, et komisjon saaks neid argumente kergendava asjaoluna arvesse võtta, peab nende tõendusväärtust kontrollima võrdluses Degussalt saadavate ütlustega. Lisaks võtaks kinnine ära kuulamine Degussalt õiguse vastata suuliselt apellantide väidetele, mis vähemalt kaudselt ka Degussat süüdistavad. Ta lisas, et apellantide alternatiivne lahendus ei olnud teostatav, kuna ei olnud kindel ei hetk, kui apellantide ja Degussa vahelised läbirääkimised lõpevad, ega ka see, mis on nende läbirääkimiste tulemus.
- 13 Ära kuulamine toimus 10. ja 11. novembril 2008.
- 14 28. jaanuari 2009. aasta kirjas – olles meenutanud tema taotluse rahuldamata jätmist käesoleva kohtuotsuse punktis 12 mainitud ära kuulamise eest vastutava ametniku kirjaga – märkisid apellandid, et vahepeal olid SKW ja Degussa vahelised läbirääkimised viinud uue tarnelepingu sõlmimiseni, nii et neil ei olnud enam raskusi esitada suuliselt Degussa juuresolekul oma argumentide osa, mis puudutab Degussa rolli. Seetõttu palusid nad ära kuulamise eest vastutaval ametnikul korraldada uus ära kuulamine, et anda neile võimalus esitada suuliselt see osa oma argumentidest, mida nad ei esitanud 10. ja 11. novembri 2008. aasta ära kuulamisel.
- 15 3. veebruari 2009. aasta kirjaga jättis ära kuulamise eest vastutav ametnik selle taotluse rahuldamata, kuna õigus olla ära kuulatud tekib vastuväiteteatise esitamisega ja see võimaldatakse üksnes ühel korral. Ära kuulamise eest vastutav ametnik võimaldas siiski apellantidel ette nähtud tähtaja jooksul täiendada kirjalikult oma argumente Degussa rolli kohta.
- 16 Vaidlusaluse otsuse artikli 1 punktis f tuvastas komisjon, et SKW Holding osales rikkumises 30. augustist 2004 kuni 16. jaanuarini 2007, ja et SKW osales rikkumises 22. aprillist 2004 kuni 16. jaanuarini 2007. SKW osas ilmneb selle otsuse põhjendusest 226, et komisjon leidis, et viimati nimetatud perioodil olid selle äriühingu töötajad otseselt seotud kõnealuse kartelli kokkulepete ja/või kooskõlastatud tegevusega. SKW Holdingu osas ilmneb selle otsuse põhjendusest 245, et 30. augustist 2004 kuni 16. jaanuarini 2007 kuulus talle 100% osalus SKW kapitalis, ja et sama otsuse põhjendustes 245–250 esitatud põhjendustel leidis komisjon, et ta kuulus samasse majandusüksusesse nagu SKW ja teda võis seega lugeda vastutavaks kõigi SKW poolt toime pandud konkurentsieeskirjade rikkumiste eest.
- 17 Vaidlusaluse otsuse artikli 2 punktis f määras komisjon apellantidele ja Arques Industries AG-le (nüüd Gigaset AG) nende osalemise eest vaidlusaluses rikkumises 30. augustist 2004 kuni 16. jaanuarini 2007 13,3 miljoni euro suuruse trahvi, mille maksmise eest nad solidaarselt vastutasid. Lisaks määras komisjon selle otsuse artikli 2 punktis g Degussale, AlzChem Hart GmbH-le ja SKW-le 22. aprillist 2004 kuni 30. augustini 2004 kestnud perioodi eest 1,04 miljonit eurot trahvi, mille maksmise eest nad solidaarselt vastutasid.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 18 SKW Holding ja SKW esitasid 1. oktoobril 2009 Üldkohtu kantseleile hagiavalduse, milles palusid vaidlustatud otsuse tühistada neid puudutavas osas, või teise võimalusena selle otsusega neile määratud trahvi tühistada või vähendada.
- 19 Oma hagi põhjenduseks esitasid apellandid kuus väidet, mis puudutasid esiteks seda, et on rikutud nende õigust olla ära kuulatud; teiseks EÜ artikli 81 ekslikku kohaldamist; kolmandaks põhjendamiskohustuse rikkumist; neljandaks võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist; viiendaks määruse nr 1/2003 artiklite 7 ja 23 rikkumist ning proportsionaalsuse ja karistuste seaduslikkuse põhimõtte rikkumist; ja kuuendaks määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 rikkumist.
- 20 Üldkohus jättis hagi täies ulatuses rahuldamata.

Apellatsioonimenetluse poolte nõuded

- 21 SKW ja SKW Holding paluvad Euroopa Kohtul:
- esimese võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus tervikuna, kuivõrd selles jäeti rahuldamata apellantide nõuded, ning rahuldada kõik esimeses kohtuastmes esitatud nõuded;
 - teise võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus osaliselt;
 - kolmanda võimalusena vähendada apellantidele vaidlusaluse otsuse artikli 2 punktidega f ja g määratud trahve Euroopa Kohtu äranägemisel;
 - neljanda võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus ja saata kohtuasi tagasi Üldkohtusse, ning
 - mõista kohtukulud välja vastustajalt.
- 22 Komisjon palub Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata, ja
 - mõista kohtukulud välja apellantidelt.

Apellatsioonkaebus

- 23 Apellandid esitavad oma apellatsioonkaebuse põhjenduseks neli väidet.
- 24 Esimene väide puudutab seda, et on rikutud nende õigust olla ära kuulatud ning proportsionaalsuse põhimõtet ja „tõendite ennatliku hindamise keeldu“. Teine väide käsitleb ELTL artiklite 101 ja 296 rikkumist. Kolmas väide käsitleb seda, et komisjon ei ole jaganud trahvi osadeks kõigi trahvi tasumise eest solidaarselt vastutavate võlgnike vahel. Neljas väide käsitleb sisuliselt Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 esimese lõigu rikkumist.

Teine väide, et on rikutud ELTL artikleid 101 ja 296

Poolte argumendid

- 25 Kõigepealt tuleb hinnata teist väidet, mille esimeses osas heidavad apellandid Üldkohtule ette ELTL artikli 101 rikkumist, kuna ta ei täitnud 10. septembri 2009. aasta kohtuotsuse Akzo Nobel jt vs. komisjon (C-97/08 P, EU:C:2009:526) punktist 74 tulenevat kohustust võtta arvesse kogu asjakohast teavet majanduslike, organisatsiooniliste ja õiguslike sidemete kohta, mis SKW Holdingut ja SKW-d seovad, et lugeda esimene vastutavaks teise tegevuse eest.
- 26 Täpsemalt heidetakse Üldkohtule ette seda, et ta ei võtnud piisavalt arvesse juhtumi keskseid majanduslikke asjaolusid, st seda, et SKW Holdingul puudus majanduslik huvi kartelli suhtes, apellantide ja Degussa vaheliste suhete laadi, või asjaolu, et isegi pärast seda, kui SKW müüdi SKW Holdingule, säilis Degussal majanduslik huvi SKW-s ja kontroll tema üle, mis kujutab endast olulist kaudset tõendit sellest, et Degussa suutis avaldada otsustavat mõju SKW-le.
- 27 Teise väite teise osas märgivad apellandid, et Üldkohus rikkus ELTL artiklit 296, tuvastades eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 117–119 ja 140, et komisjon tegi vea, kui ta ei vastanud apellantide argumentidele, millega nad vaidlustasid seda, et SKW tegevus arvati süüks SKW Holdingule, kuid ei tühistanud sellegipoolest vaidlusalust otsust, kuna vaidlusaluse otsuse need põhjendused on üleliigsed.
- 28 Apellantide arvates ei saa need põhjendused olla üleliigsed, kuna neist ilmnes keskne asjaolu, et hinnata emaettevõtja üldist mõju oma tütarettevõtjale.
- 29 Lisaks ilmneb nende argumentide käsitlest, et Üldkohus ei omistanud piisavat tähtsust sellele, et ettevõtjatel on keskne õigus, et komisjon pööraks piisavalt tähelepanu süüst vabastavatele asjaoludele, millele ettevõtjad viitavad, et lükata ümber otsustava mõju eeldust. Nimelt on keskse tähtsusega, et komisjon hindab ammendavalt kõiki süüst vabastavaid asjaolusid, nagu Euroopa Kohus ka meenutas 20. jaanuari 2011. aasta kohtuotsuses General Química jt vs. komisjon (C-90/09 P, EU:C:2011:21).
- 30 Käesolevas asjas oleks Üldkohus pidanud tuvastama, et komisjon, kes piirdus lühikinnitusega, et SKW Holding avaldas otsustavat mõju SKW-le 30. augustist 2004 kuni 16. jaanuarini 2007, jättis arvestamata ja ammendavalt hindamata kõik asjassepuutuvad asjaolud, mis puudutasid majanduslikke, organisatsioonilisi ja õiguslikke seoseid SKW ja tema endise emaettevõtja Degussa vahel.
- 31 Komisjon väidab, et teine väide on vastuvõetamatu, kuna apellandid vaidlustavad seda, kuidas Üldkohus hindas talle esitatud tõendeid. Komisjon lisab, et väide on igal juhul põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 32 Oma teise väite esimeses osas heidavad apellandid Üldkohtule sisuliselt ette seda, et ta ei võtnud piisavalt arvesse teatud faktilisi asjaolusid, kui ta hindas SKW Holdingu poolt otsustava mõju avaldamist SKW-le, ja eelkõige majanduslikku huvi, mis Degussal oli säilinud oma endise tütarettevõtja SKW juhtimises.
- 33 Sellega seoses olgu meenutatud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ainult Üldkohus on pädev tuvastama ja hindama fakte ning põhimõtteliselt uurima tõendeid, millele ta faktide tuvastamisel tugineb. Nimelt, kui vastavad tõendid on kogutud nõuetekohaselt, kui on järgitud õiguse üldpõhimõtteid ning tõendamiskohustust ja tõendite kogumist puudutavaid menetlusnorme, on üksnes Üldkohus pädev hindama talle esitatud tõendite tõenduslikku väärtust. Sellise hinnangu andmine – välja arvatud tõendite moonutamise korral – ei ole käsitatav Euroopa Kohtu kontrollile alluva õigusküsimusena (kohtuotsus, 9.7.2015, InnoLux vs. komisjon, C-231/14 P, EU:C:2015:451, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 34 Käesolevas asjas tuleb märkida, et apellandid vaidlustavad üksnes Üldkohtu hinnangu faktiliste asjaoludele seoses SKW Holdingu otsustava mõju avaldamisega SKW-le, ilma et heidetaks ette nende tõendite moonutamist.
- 35 Neil asjaoludel tuleb teise väite esimene osa vastuvõetamatus tõttu tagasi lükata.
- 36 Teise väite teise osaga heidavad apellandid Üldkohtule ette ELTL artikli 296 rikkumist, kuna kohus ei tühistanud vaidlusalust otsust, ehkki komisjon ei olnud esitanud põhjuseid, miks ta luges apellantide esitatud tõendid ebapiisavaks, et lükata ümber eeldust, et SKW Holding avaldas otsustavat mõju SKW-le.
- 37 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et küsimus, kas Üldkohus võis põhjendatult järeldada, et komisjon ei rikkunud oma põhjendamiskohustust, on õigusküsimus, mida Euroopa Kohus apellatsioonkaebuse raames kontrollib (vt selle kohta kohtuotsused, 6.11.2008, *Madalmaad vs. komisjon*, C-405/07 P, EU:C:2008:613, punkt 44; 3.9.2009, *Moser Baer India vs. nõukogu*, C-535/06 P, EU:C:2009:498, punkt 34, ja 16.2.2012, *nõukogu ja komisjon vs. Interpipe Niko Tube ja Interpipe NTRP*, C-191/09 P ja C-200/09 P, EU:C:2012:78, punkt 108).
- 38 Seega on teise väite teine osa vastuvõetav.
- 39 Tuleb meenutada, et ELTL artikli 296 teises lõigus sätestatud põhjendamiskohustus on oluline menetlusnõue, mida tuleb eristada põhjenduse põhjendatusest, mis puudutab vaidlusaluse akti sisulist õiguspärast. Otsuse põhjendamine tähendab nimelt nende põhjenduste formaalset väljendamist, millele see otsus tugineb. Kui neis põhjendustes on tehtud viga, siis mõjutab see otsuse sisulist õiguspärast, mitte aga otsuse põhjendatust, mis võib olla piisav ka vääraid põhjendusi esitades. Sellest järeldub, et õigusakti sisulise põhjendatuse vaidlustamiseks esitatud väited ja argumendid on põhjendamatusle või põhjenduse ebapiisavusele rajaneva väite raames asjakohatud (kohtuotsus, 18.6.2015, *Ipatau vs. nõukogu*, C-535/14 P, EU:C:2015:407, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Tuleb ühtlasi meenutada, et kuigi ELTL artikli 296 teise lõigu järgi nõutud liidu õigusakti põhjendused peavad näitama selgelt ja ühemõtteliselt asjaomase akti autori kaalutlusi, nii et asjaomased isikud võiksid tutvuda võetud meetme põhjendustega ning Euroopa Kohus võiks teostada selle üle kontrolli, pole sellegipoolest nõutud, et põhjendused sisaldaksid kõiki asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid. Põhjendamiskohustuse järgimise hindamisel tuleb ka arvestada mitte ainult akti sõnastust, vaid ka selle konteksti ning kõiki vastavat küsimust reguleerivaid õigusnorme (kohtuotsus, 16.6.2015, *Gauweiler jt*, C-62/14, EU:C:2015:400, punktid 70 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Siinses asjas tuleb märkida, et kuna Üldkohus tuvastas vaidlusaluse kohtuotsuse punktides 139–144, et komisjon ei eiranud talle kehtivat põhjendamiskohustust, siis on Üldkohus õigesti kohaldanud käesoleva kohtuotsuse punktides 39 ja 40 esitatud põhimõtteid.
- 42 Nimelt ilmneb vaidlusalusest otsusest, et komisjon luges selle põhjenduses 245 SKW Holdingu vastutavaks SKW tegevuse eest, tuginedes sellele, et esimesele kuulus 100% osalus teise kapitalis, tuues ühtlasi sama otsuse põhjenduses 246 välja, et mitu muud asjaolu kinnitasid eeldust, et SKW Holding avaldas selle osaluse tõttu tegelikult otsustavat mõju SKW-le.
- 43 Komisjon lükkas seejärel vaidlusaluse otsuse põhjendustes 247–250 tagasi kõik apellantide argumendid, et lükata ümber eeldust sellest, et SKW Holding avaldas tegelikult otsustavat mõju SKW-le, mille apellandid olid esitanud vastuväiteteatisele vastuseks esitatud kirjalikes märkustes. Niisiis vastuseks argumendile selle kohta, et SKW Holding ei olnud teadlik rikkumisest, viitas komisjon selle otsuse põhjenduses 247 nende põhjendustele, mis üksikasjalikult esitati sama otsuse põhjenduses 224 ja mille kohaselt viidet otsustavale mõjule, mida SKW Holdingu puhul eeldati SKW üle, ei tuleks mõista nii, et talle heideti ette oma mõju kasutamist, et ärgitada tütarettevõtjat rikkumises osalema, või ammugi mitte nii, et ta ei kasutanud seda mõju, et sellist osalemist takistada. Mis puudutab argumenti, et SKW

Holdingul ei olnud mingit majanduslikku huvi kõnealuses kartellis, kuna ta oli Degussa müügiesindaja, siis lükkas komisjon vaidlusaluse otsuse põhjenduses 248 selle argumendi tagasi, tuginedes nimetatud otsuse põhjendustes 28 ja 31 mainitud tarne- ja teenuslepingu sõnastusele, mille kohaselt ükski pool ei olnud kellegi teise arvel läbirääkimisi pidanud. Mis puudutab argumenti, et SKW Holdingu roll SKW juures piirdus üksnes finantsinvestori rolliga, siis leidis komisjon selle otsuse põhjenduses 250, et samas otsuses viidatud Euroopa Kohtu kohtupraktikat arvestades ei saanud selle argumendiga kahtluse alla seada eeldust, et SKW Holding avaldas tegelikult otsustavat mõju SKW üle.

- 44 Seetõttu tuvastas Üldkohus õigusnormi rikkumata vaidlustatud kohtuotsuse punktis 145, et komisjon oli täitnud oma põhjendamiskohustuse.
- 45 Sellise järeldusega ei saa olla vastuolus apellantide viidatud asjaolu, et komisjon ei võtnud vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise hetkel arvesse nende märkusi e-kirja kohta, mille SKW personali liige kostas ja millele komisjon oli vastuväiteteatises viidanud, et kinnitada SKW Holdingu personali teadlikkust kõnealusest kartelist.
- 46 Nimelt, nagu Üldkohus õigustatult vaidlustatud kohtuotsuse punktides 118, 119 ja 140 mainis, ei suuda selline asjaolu kirjeldada selle institutsiooni põhjendamiskohustuse rikkumist, kuna järeldamaks, et SKW Holding avaldas tegelikult otsustavat mõju SKW tegevusele turul, tugines komisjon esiteks sellele, et SKW Holdingule kuulus 100% SKW kapitalist, ja teiseks asjaolule, et komisjon oli vaidlusaluse otsuse põhjenduses 246 maininud mitut muud asjaolu, mis osutusid tõeseks ja olid iseeneset piisavad, et põhjendada järeldus, et SKW Holdingul oli otsustav mõju SKW üle.
- 47 Eeltoodut arvestades tuleb teine väide osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Kolmas väide, et komisjon on jätnud jagamata vaidlusaluse otsusega selle otsuse järgi solidaarvõlgnikele määratud trahvi osad, ja neljas väide, et on rikutud Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 esimest lõiku

- 48 Kolmanda väitega märgivad apellandid, et Üldkohus rikkus sanktsioonide selguse ja karistuste individuaalsuse põhimõtteid, kui ta jättis tühistamata vaidlusaluse otsuse vaatamata sellele, et komisjon ei kehtestanud solidaarse trahvi osasid, mida peab tasuma iga asjaomane äriühing seoses oma suhetega solidaarvõlgnikega, rikkudes nii 3. märtsi 2011. aasta kohtuotsuse Siemens ja VA Tech Transmission & Distribution vs. komisjon (T-122/07–T-124/07, EU:T:2011:70) punktides 153 ja 164 esitatud põhimõtteid.
- 49 Neljanda väitega, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 126–130 vastu, heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et see järeldas, et nimetatud küsimuses Üldkohtus esitatud argumendid olid uued ja seetõttu vastuvõetamatud enne 1. juulit 2015 kehtinud Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 esimese lõigu tähenduses.
- 50 Sellega seoses, mis puudutab kolmandat väidet, on Euroopa Kohus juba otsustanud seoses apellatsioonkaebusega, mis esitati 3. märtsi 2011. aasta kohtuotsuse Siemens ja VA Tech TraTransmission & Distribution vs. komisjon (T-122/07–T-124/07, EU:T:2011:70) peale ja millele apellandid tuginesid, et komisjoni karistamispäedvus ei ulatu selleni, et ta saaks määrata kindlaks solidaarvõlgnike osad nende omavahelises sisemises suhtes, vaid liikmesriigi kohus peab need osad kindlaks määrama, järgides liidu õigust ja kohaldades liikmesriigi õigusnorme (vt selle kohta kohtuotsus, 10.4.2014, komisjon jt vs. Siemens Österreich jt, C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, punktid 58 ja 67).
- 51 Seetõttu ei saa Üldkohtule ette heita, et ta ei tühistanud vaidlusalust otsust seetõttu, et komisjon ei määranud kindlaks iga solidaarvõlgniku isiklikku osa trahvis seoses nende omavaheliste suhetega.

- 52 Apellatsioonkaebuse kolmas väide tuleb seega põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.
- 53 Eelnevat silmas pidades ei saa apellatsioonkaebuse neljas väide, millega apellandid heidavad Üldkohtule ette, et viimane jättis oma kodukorra artikli 48 lõike 2 esimese lõigu alusel vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata nende argumendid, mis puudutasid seda, et vaidlusalusel otsuses ei olnud neid osasid kindlaks määratud, igal juhul kaasa tuua vaidlustatud kohtuotsuse tühistamist ja tuleb seega tagasi lükata kui ainetu.

Esimene väide, et on rikutud õigust olla ära kuulatud, ning proportsionaalsuse põhimõtet ja „tõendite ennatliku hindamise keeldu“

Poolte argumendid

- 54 Esimese väitega, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 35–63 vastu, heidavad apellandid Üldkohtule ette õigusnormi rikkumist, kui see kohus leidis, et ärakuulamise eest vastutava ametniku keeldumine korraldada haldusmenetluse ajal kinnine ärakuulamine, ei eiranud nende õigust olla ära kuulatud.
- 55 Nad väidavad, et sellise keeldumisega rikutakse menetlusõigust väljendada tõhusalt ja ammendavalt oma seisukohta asjaolude kohta nii kirjalikult kui ka ärakuulamise ajal suuliselt, kusjuures see õigus kehtib alates haldusmenetluse hetkest. Nimelt peab komisjon rahuldama taotluse kinnise ärakuulamise korraldamiseks eelkõige siis, kui sarnaselt sinise asjaga esiteks asjaomane äriühing üritab kahtluse alla seada järeldust, et ta avaldas otsustavat mõju oma tütaretevõtjale, ja teiseks seataks selle äriühingu jätkusuutlikkus ohtu, kui ärakuulamine toimuks teiste äriühingute juuresolekul, kelle suhtes samuti on menetlus algatatud.
- 56 Apellandid leiavad, et ehkki Üldkohus on komisjoni eeskujul põhjendatult kaalunud kõnealuseid huve, st ühelt poolt nende ettevõtjate huve, kelle konfidentsiaalset teavet ei tuleks avaldada, ja teiselt poolt teiste ettevõtjate huve ennast kaitsta võimalike süüdistavate asjaolude vastu, on see kohus siiski siinses asjas läbi viinud nende huvide täiesti ebaproportsionaalse hindamise nende kahjuks.
- 57 Apellandid leiavad, et kuivõrd haldusmenetlus oleks võinud viia erineva tulemuseni, kui nad oleksid saanud esitada kinnisel ärakuulamisel oma argumendid Degussa rollist, siis oleks Üldkohus pidanud vaidlusalse otsuse tühistama.
- 58 Nimelt, märkides vaidlustatud kohtuotsuse punktis 53, et need argumendid ei suutnud apellante vastutusest vabastada, rikkus Üldkohus „tõendite ennatliku hindamise keeldu“, ning tugines ekslikele tõenditele, mille tagajärjel ta tegi hindamisvea nende argumentide tõendusväärtuse kohta.
- 59 Komisjon väidab, et see väide tuleb vastuvõetamatusse tõttu tagasi lükata, kuna apellandid soovivad sellega vaidlustada Üldkohtu poolt toimunud faktide tuvastamist, või igal juhul põhjendamatusse tõttu tagasi lükata, kuna apellantidel oli haldusmenetluse ajal piisavalt võimalusi esitada oma seisukoht Degussa rollist kartellis. Sellega seoses väidab komisjon samuti, et ta peab lubama igal ettevõtjal, keda võidakse ärakuulamise ajal süüdistada, sellel ärakuulamisel osaleda, et võimaldada tal esiteks tutvuda asjaoludega, mille alusel võib komisjon talle täiendavaid vastuväiteid esitada, ja teiseks ennast kaitsta.

Euroopa Kohtu hinnang

- 60 Apellatsioonkaebuse esimese väitega heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et kohus järeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 63, et komisjon ja ära kuulamise eest vastutav ametnik võtsid piisavalt arvesse vajadust järgida nende õigust olla ära kuulatud, kui nad keeldusid rahuldamast nende taotlust korralda kinnine ära kuulamine, võttes arvesse asjaolusid, mida apellandid kavatsesid ära kuulamisel esitada SKW olukorrast seoses Degussaga.
- 61 Esmalt, ja nagu ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktist 56, tuleb märkida, et apellandid ei vaidlusta seda, nagu märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 39, et kui ära kuulamise eest vastutav ametnik peab hindama vajadust korraldada kinnine ära kuulamine, peab ta lepitama ühelt poolt liidu konkurentsioiguse väidetavas rikkumises süüdistatava ettevõtja kaitseõiguste kaitset ja teiselt poolt kolmandate isikute (olgu siis füüsilised isikud või ettevõtjad) – kes esitasid teavet või tõendeid seoses oletatava rikkumisega – huvi kaitsta oma ärisaladust ja muud konfidentsiaalset teavet.
- 62 Käesoleva väite raames kritiseeritakse üksnes viisi, kuidas Üldkohus siinse asja huvitsid kaalus.
- 63 Sellega seoses on vaidlustatud kohtuotsuse punkt 62 sõnastatud järgmiselt:
- „Kokkuvõttes tuleb märkida, et hagejad näivad eiravat asjaolu, et nende argumentid Degussa rollist kartellis pärast kogu SKW kapitali võõrandamist, ning nende taotlus, et neid argumente ei tehtaks Degussale teatavaks, nõuavad, et lepitataks omavahel nõudeid, mis tulenevad hagejate kaitseõigustest ning Degussa kaitseõigustest, ning nende ettevõtjate vastavate huvide kaalumist. [Vaidlustatud kohtuotsuse] punktides 24–32 esitatud asjaolud näitavad, et ära kuulamise eest vastutav ametnik viis selle kaalumise läbi alles pärast seda, kui ta kuulas ära hagejate selgitused nende argumentide sisu väidetava tähtsuse kohta nende kaitstes. Lisaks ilmneb eespool esitatud kaalutlustest, et ära kuulamise eest vastutav ametnik järeldas põhjendatult, et ei olnud alust anda eelistust hagejate kaitseõigustele ja nõustuda seega Degussa samalaadsete õiguste võimaliku rikkumisega. [...]“
- 64 Vaidlustatud kohtuotsuse punktist 62 ilmneb, et kõnealuste huvide kaalumisel järeldas Üldkohus sisuliselt, et apellantide kaitseõigused ei saa olla tähtsamad Degussa kaitseõigustest. Sellega seoses leidis Üldkohus selle kohtuotsuse punktides 58 ja 59, et Degussa kaitseõiguste järgimine tähendas, et see ettevõtja peab saama ära kuulamise ajal vahetult teada teda puudutavad süüdistused, mida apellandid võivad esitada, ja vastata neile suuliselt.
- 65 Vaidlustatud kohtuotsuse punktist 55 ja käesoleva kohtuotsuse punktide 9 ja 10 ilmneb, et apellandid soovisid kinnisel ära kuulamisel esitada argumente Degussa rolli kohta perioodil, mis järgnes SKW võõrandamisele SKW Holdingule. Siiski ei olnud ära kuulamise hetkel ega ka pärast seda komisjon esitanud Degussale süüdistusi selle perioodi kohta.
- 66 Seetõttu tuleb järeldada, et kuna ära kuulamise eest vastutav ametnik keeldus rahuldamast apellantide taotlust korraldada kinnine ära kuulamine, võttis see ametnik arvesse Degussa kaitseõigusi, ehkki see äriühing ei saanud tugineda asjaolule, et ta oli kolmas isik seda perioodi puudutavas menetluses.
- 67 Sellega seoses ei oma tähtsust see, et teatud asjaolud, mis komisjonile esitati juhuks, kui see rahuldaks taotluse korraldada kinnine ära kuulamine, võisid võimaldada komisjonil hiljem lugeda Degussat vastutavaks asjaomase rikkumise eest pikemal perioodil kui algselt tema suhtes süüks arvati, sest igal juhul ja nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 60, oleks komisjon sellises olukorras pidanud saatma Degussale täiendava vastuväite, et see äriühing saaks esitada oma märkused nende asjaolude kohta.
- 68 Seetõttu on Üldkohus õigusnormi rikkunud ja rikkunud apellantide õigust olla ära kuulatud, kui ta leidis, et ära kuulamise eest vastutav ametnik võis keelduda korraldamast kinnise ära kuulamise põhjusel, et selline ära kuulamine oleks kahjustanud Degussa kaitseõigusi.

- 69 Siiski ilmneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktkast, et kaitseõiguste rikkumine toob kaasa vaidlustatud akti tühistamise üksnes siis, kui ilma selle rikkumiseta oleks menetluse tulem olnud teistsugune (vt selle kohta kohtuotsus, 3.7.2014, Kamino International Logistics ja Datema Hellmann Worldwide Logistics, C-129/13 ja C-130/13, EU:C:2014:2041, punkt 79 ja seal viidatud kohtupraktika), seda peab aga asjaomane ettevõtja tõendama (vt selle kohta kohtuotsus, 29.6.2006, SGL Carbon vs. komisjon, C-308/04 P, EU:C:2006:433, punkt 98).
- 70 Sellega seoses tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 53 tuvastas Üldkohus, et isegi kui apellantide kinnitused Degussa mõjust SKW tegevusele on tõesed, ei oma need tähtsust seoses küsimusega nende vastutusest vaidlusaluse rikkumise eest.
- 71 Apellandid vaidlevad vastu sellele järeldusele ja väidavad, et tõend Degussa jätkuvast kontrollist SKW üle pärast viimase müüki SKW Holdingule võis kahtluse alla seada SKW Holdingu otsustava mõju SKW-le, võttes eeskätt arvesse seda, et SKW Holding oli vaid väline finantsinvestor ettevõtte harule, mis omandas spetsialiseeritud äriühingu keemiatööstuse valdkonnas.
- 72 Seda mõttekäiku ei saa õigeks pidada. Nagu ilmneb sisuliselt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 43, 119 ja 120, tuvastas Üldkohus faktide hinnangu raames, et vastutuse omistamist vaidlusaluse rikkumise eest SKW Holdingule sai igal juhul põhjendada mitme asjaoluga, mis olid Üldkohtu sõnul iseenesest piisavad, et põhjendada järeldust, et SKW Holding avaldas otsustavat mõju SKW-le. Seda järeldust silmas pidades võis Üldkohus õigusnormi rikkumata järeldada eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 48, 49 ja 52 (millele viidatakse selle punktis 53), et selle vastutuse omistamise vaidlustamiseks pidi SKW Holding tõendama, et ta ei avaldanud ise sellist mõju, nii et küsimus, kas mõni muu üksus (näiteks Degussa) avaldas otsustavat mõju, ei olnud asjassepuutuv.
- 73 Kuna apellandid heidavad Üldkohtule ette, et ta rikkus „tõendite ennatliku hindamise keeldu“, siis ei saa nende argumentidega samuti nõustuda. Nimelt, tuvastades, et apellantide kinnitused Degussa mõjust SKW tegevusele (isegi kui need on tõesed) ei omanud tähtsust seoses küsimusega nende enda vastutusest vaidlusaluse rikkumise eest, siis ei hinnanud Üldkohus tõendeid ennatlikult, vaid lükkas üksnes tagasi nende argumentid Degussa mõjust SKW tegevusele, oletades samas apellantide kasuks, et selline mõju oli tõendatud.
- 74 Lisaks tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 214–228, millele viitab sama kohtuotsuse punkt 56, keeldus Üldkohus rahuldama apellantide väidet, et komisjon oli väidetavalt õigusvastaselt keeldunud kohaldamast nende suhtes kergendavaid asjaolusid, mida need apellandid kavatsesid esitada kinnisel ärakuulamisel, nagu ilmneb nimetatud kohtuotsuse punktist 53.
- 75 Seetõttu ei ole apellandid tõendanud, et nende vastu algatatud menetlus oleks võinud viia erineva tulemuseni, kui rikkumist ei oleks toimunud.
- 76 Lisaks ilmneb vaidlustatud kohtuotsuse punktides 31, 33 ja 62, mille sisu on käesoleva kohtuotsuse punktis 15 meenutatud, et pärast uue tarnelepingu sõlmimist SKW ja Degussa vahel, st hetkel, kui apellantidel ei olnud enam raskusi esitada oma argumente Degussa rolli kohta, anti neile võimalus esitada oma kirjalikud märkused komisjonile.
- 77 Sellest järeldub, et apellatsioonkaebuse esimene väide tuleb tagasi lükata.
- 78 Kõigest eelnevast lähtuvalt tuleb apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

- 79 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõikes 2 on ette nähtud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, siis otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse.

- 80 Kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt, mida selle kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse ka apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 81 Kuna komisjon nõudis kohtukulude väljamõistmist SKW ja SKW Holdingu käest ja viimased on kohtuvaidluse kaotanud, siis tuleb jätta apellantide kohtukulud nende endi kanda ning mõista neilt välja komisjoni kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

- 1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.**
- 2. Jätta SKW Stahl-Metallurgie GmbH ja SKW Stahl-Metallurgie Holding AG kohtukulud nende endi kanda ning mõista neilt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.**

Allkirjad.